

PETAJATE LEHT

PÄEVAKORRAL. Peadmurdev ülesanne – leida kutseõpetajaid. Kui üldhariduskoolide õpetajate puudusest on räägitud ja murele lahendusi otsitud, siis kutseõpetajad on justkui tagaplaanile jäänud. Lk 2-3

HARIDUS 30 AASTA PÄRAST. Tulevik võib pakkuda asju, mida me ei oska praegu isegi ette kujutada. Professor Mart Laanpere usub, et 30 aasta pärast kehtib ühtluskooli põhimõte edasi, kuid õppijatele antakse praegusest palju rohkem valikuvabadust. Lk 6

INIMENE. Kahekõne: seesmine põlemine kannustab ja innustab. Mida küsisid teineteiselt pikaaegne Saaremaa ühisgümnaasiumi, nüüd Kuressaare Hariduse Kooli juht Viljar Aro ja Tartu erakooli TäheTERA noor juht Taavi Kreitsmann? Lk 8-9

KAASAV HARIDUS. Eripedagoogika armastab idealismi. Tartu Ülikooli emeritprofessor Jaan Kõrgesaar leiab, et probleemide kompleksust silmas pidades on õpetamine raketiteadusest keerulisemgi. Lausa ulmeline on aga kõigile kõike õpetada oskava ja suutva pedagoogi idee. Lk 16-17

Kohtume raamatukogus!

20.-30. OKTOOBRI TOIMUVAD ÜLERIIGILISED RAAMATUKOGUPÄEVAD, MIS KUTSUVAAD KÕIKI ASTUMA SISSE LÄHIMASSE RAAMATUKOKKU. KUI VIIMANE RAAMATUKOGUKÜLASTUS ON JÄÄNUD AASTATE TAHA, VÕIB ÜLESKUTSE JÄRGIJAIK EES OODATA ÜLLATUS: RAAMATUKOGUDE SISU JA ROLL ON TÄNAPÄEVAL OLULISELT LAIENENUD JA MITMEKESISTUNUD, SEALHULGAS LASTELE, NOORTELE JA ÕPETAJATELE MÕELDES.

KRISTI VEEBER

Tallinna Keskraamatukogu arendusjuht

SIRJE RIITMURU

ERÜ kooliraamatukogude sektsiooni juhataja

KELLI LUIK

TalTechi raamatukogu mitteamalase õppe koordinaator

Õpetajatel tasub uurida kohaliku raamatukogu tegemisi ja julgelt raamatukoguhoidjale ka oma ideedest rääkida. Lasteariühmadele ja klassidele pakuvad rahvaraamatukogud ekskursioone, raamatukogutunde, lugemisprogramme jpm põnevaid tegevusi. Näiteks on üle Eesti võimalik osa võtta lugemisprogrammist „Lugemisisu“, milles korraldatakse ka mängulisi ja arendavaid teematunde.

Raamatukogude ja haridusasutuste koostöö eesmärk võiks olla see, et igal lapsel on hiljemalt esimese klassi lõpuks tee lähimasse raamatukokku selge. Laps, kes õpib varakult raamatukogu külastama, omandab sellega harjumuse, mis toetab nii tema arengut kui ka üldist toimetulekut ja heaolu terve tema elukaare jaoks.

MÕNUS JA TURVALINE KESKKOND

Lapsed ja noored on raamatukogusse väga oodatud ka pärast koolipäeva lõpu. Toimuvad lugemisharjumusi kujundavad üritused ja programmid, paljudes raamatukogudes käivad koos väga erisuguse sisuga tasuta huvi- ja loovringid (kunst, loovkirjutamine, robotika jpm) ning kirjandus- jm klubid. Koroonaviirusest tingitud rangemate piirangute perioodidel kohtutakse veebis.

Paljude laste ja noorte jaoks on raamatukogu lihtsalt mõnus ja turvaline keskkond, kus pärast kooli või nädalavahetustel ja koolivaheajadel aega veeta. Raamatukoguhoidjad abistavad neid vajadusel koolitööde tegemisel ning vaba aja sisustamisel. Viibimine raamatute keskel suurendab juba iseenesest võimalust, et laps või noor avastab enda

jaoks lugemise. Raamatukoguhoidjad püüavad hoolitseda ka selle eest, et kõik lähiksid raamatukogust koju meeldiva ja hariva lugemisvaraga.

Raamatukogud panustavad palju sellesse, et juba lapse või noorena kujuneks külastajates arusaam: raamatukoguhoidjalt võib alati abi küsida. Raamatukogud on viimastel aastatel järjest enam kinnistanud oma rolli elukestva õppe toetajana. Kogunud infoteadlased aitavad leida usaldusväärset informatsiooni ja õpetavad seda ise otsima.

Samuti saab raamatukogudest järjest enam abi näiteks digiteemadel. Digioskuste omandamise ja pideva uuendamise vajadus jääb meid tulevikus ilmselt paratamatult saatma. Raamatukogudel on võimalik pakkuda selles valdas paindlikku, iga inimese vajadustele vastavat tasuta õpet soiltumata külastaja vanusest.

Raamatukogudel on oluline roll ka säästva ja keskkonnateadliku mõtteviisi arengus. Kõiki asju, sh raamatuid, ei ole ju tõesti vaja koju osta – palju ressursi- ja keskkonnasäästlikum on neid jagada. Sellest mõtteviisist lähtuvad ka raamatukogudes paiknevad esemekogud ja tegevustoad, mis mujal maailmas on väga levinud ja mida võib nüüdseks leida ka juba Eesti suurematest raamatukogudest.

Laenata saab näiteks spordivahendeid, muusikainstrumente ja tööriistu, raamatukogus kohapeal kasutada 3D-printereid, laserlõikepinke, õmblusmasinaid jpm. Esemekogude ja tegevustubade kasutamine on paljude perede jaoks ka lihtsalt säästunipp, mis aitab neil majanduslikult toime tulla.

ÕPPE- JA TEADUSTÖÖ TOETAJAD

Laste ja noorte õppe- ja teadustööd toetavad raamatukogud üle Eesti. Õpetajad võivad igapäevast neist leida oma tööks vajalikku nõu, abi ja vahendeid.

Lähim koht, kuhu tasub pöörduda, on kooliraamatukogu. Kooliraamatukogud on õpetajatele head partnerid ja aitavad õppetööd mitmekesistada. Tehtud ja tegemisel on palju põnevaid ettevõtmisi, mis aitavad lapsi ja noori rohkem lugemise juurde tuua: raamatukogutun-

Lapsed liitreaalsust avastamas ja digioskuseid omandamas. Liitreaalsust, roboteid jm põnevaid vahendeid kasutatakse juba paljudes raamatukogudes. FOTO: TALLINNA KESKRAAMATUKOOGU

nid, kirjaniikega kohtumised, loengud, näitused, lugemisväljakutsed jpm.

Tore traditsioon, mis on levinud juba paljudes koolides, on ettelugemine, kus vanemad õpilased loevad noorematele ette. Eeskujul tasub võtta projektidest, kus ainekava läbimine lõimitakse kirjandusega (nt Järveotsa gümnaasiumis rännati aineõpetajate ja raamatukogu koostöös 18. sajandisse). Mitmel pool on hoogu sisse saamas koostöö tugispetsialistidega ja biblioteraapia kasutamine nii raamatukogu- kui ainetundides.

Rahvaraamatukogud üle Eesti korraldavad kirjandust tutvustavaid raamatukogutunde, sh nii õpilastele kui ka õpetajatele mõeldud ülevaateid uuemast kirjandusest. Lugemisvara lihtsamaks ja kiiremaks leidmiseks õpetatakse kasutama e-katalooge ning e-raamatukogusid.

Uurimistööde koostamise ja infokirjaoskuse koolitustel saavad õpilased kasulikke nõuandeid õppeülesannete edukaks täitmiseks (nt loovtööde koostamiseks). Lisaks on valikus rahvakultuuri, muusikat, filme ja teatrit tutvustavaid, loodusteemalisi jm raamatukogutunde, mille kohta saab lisainfot küsida lähimast raamatukogust.

Raamatukogude veebilehtedelt ja

muudest virtuaalkanalitest võib leida materjale, mida õpetajad saavad tundide elavdamiseks kasutada. Näiteks on Tallinna Keskraamatukogu Youtube'i kanalil valik subtiitritega videoraamatukogutunde, salvestatud kohtumisi kirjaniikega jpm. Rohkelt lugemissoovitusi, mida saab klasside järgi sorteerida, leiab aga ka raamatukogu lugemisblogist „Loe mind“.

Teadusraamatukogudki näevad üha enam enda rolli haridusasutuste usaldusväärse partnerina. Nende soov on toetada nii õpetajaid kui õpilasi infootsingul ning lihvida oskuseid, mis aitaksid inimestel aina suurenevas infokülluses orienteeruda, kriitiliselt info ajakohasust ja väärtust hinnata.

Mitmel pool on võimalik registreeruda personaalsele infonõustamisele. Konsultatsiooni vorm sobib eriti hästi uurimistööde kirjutavatele gümnaasiumiõpilastele. Juhendatakse nii andmebaasidest info otsimisel kui ka raamatukogu kogudes oleva kirjanduse leidmisel. Mitmete teadusraamatukogude veebilehtedelt leiab kasulikke materjale. Näiteks TalTechi raamatukogu veebilehel on kõigile vabalt kättesaadav ja ilma kõrvalise abita läbitav veebikursus

„Infooskuste ABC“, mis annab põhitõed, kuidas vajalikku kirjandust leida ja sellele viidata. Samuti on seal viitehaldussüsteemi Zotero juhend ning vajadusel pakutakse ka selle programmi kasutamise koolitust.

RAAMATUKOGUPÄEVADE SÜNDMUSI

Lisaks üleriigiliste raamatukogupäevade põhisõnumile, mis kutsub raamatukogusid avastama, on raamatukogupäevadel igal aastal oma teema. Sel aastal tähistame 200 aasta möödumist esimese eestikeelse ja eestlase toimetatud laiemalt levikuga ajalehe Marahva Näddala-Leht ilmumisest.

Ajakirjanduse ajaloo märgilise sündmuse auks on raamatukogupäevad pühendatud ajakirjandusele ning raamatukogudest leiab tavapärases rohkem selle teemaga seotud tegevusi: kohtumisi ajakirjanike ja meediapetsialistidega, meedialoome ja -pädevuste koolitusi, arutelusid ajakirjandus- ja sõnavabaduse üle, näitusi ajakirjanduse ajaloo jne. Huvilistel tasub uurida lähimast raamatukogust, kas ja millised sündmused seal raamatukogupäevade raames kavatses on.